

SURİYELİ MÜLTECİLER ve TÜRKİYE'DE MÜLTECİ SORUNU

Yrd. Doç. Dr. Salem Khalaf
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Rüştü Ilgar
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ÖZ: Bu çalışmada “mülteci” kavramından hareketle, insan hakları ve mülteci bağlantılı olarak mülteci hakları alanındaki ulusal ve uluslararası mevzuat ile ulusal mevzuattaki yenilikler ve Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin mevcut varlığı araştırılmıştır. Türkiye, tarihinin en büyük göç hareketlerinden biriyle karşı karşıyadır. Nisan 2011’den itibaren Türkiye’ye sığınmaya başlayan Suriyelilerin sayısı 2015 yılı sonu itibariyle resmi verilere göre 2.764.500 üzerindedir. Sığınmacı sayısının ve sığınma süresinin öngörülmesi fazlasıyla aşması ve sürecin büyük bir belirsizlik içine girmesi büyük bir problem oluşturmaktadır. Eğer Suriye’den Türkiye’ye göç edenlerin algılamaları ve göçler hakkında tam bir anlayışa sahip olduğunda, bu insanlık krizine bir çözüm bulunabileceğine inanılmaktadır.

Mülteci ve sığınmacı kavramlarının Türk mevzuatında ayrı ayrı düzenlenmesi, Türkiye’nin Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi’ne ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü’ne koyduğu coğrafi çekince ve son yıllarda artan mülteci akınları, Türkiye’nin mülteci hareketleri ve mülteci hakları konusunda yeni düzenlemelere ve politikalara ihtiyaç duyduğunu göstermiştir. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliği ile mültecilerin korunması hususunda önemli hukuksal ve idarî değişiklikler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci, sığınmacı, insan hareketliliği, Suriyeli, haklar

SYRIAN REFUGEES AND REFUGEE ISSUE IN TURKEY

ABSTRACT: This study will research, new national and international legislation, within the context of refugees, the relation between refugee and human rights and the situation of the Syrian refugees in Turkey. Turkey is facing one of the greatest immigrations in its history. According to the official data, the number of the Syrians who have taken migrated in Turkey at the end of the year 2015 since April 2011 is more than 2 000 000. The fact that the number of migrated and time of taking refuge have significantly surpassed the numbers, which were expected, and that there is much uncertainty in this process a major problem. It is certain that should there be a full understanding about migration and migrants perceptions from Syria to Turkey, for solution to this humanitarian crisis be found.

Turkey’s treating the concepts of refugee and asylum seeker separately, the geographical reservations about the 1951 Covenant on the Legal Status of Refugees and the 1967 Protocol on the Legal Status of Refugees, and the influx of refugees in the last years have revealed that Turkey urgently needs new regulations and policies about the refugee rights and refugee influxes. Both with the Law on Foreigners and International Protection number 6458 and the Regulation on Temporary Protection there has been significant legal and administrative changes for the protection of refugees.

Keywords: Refugee, asylum seeker, human mobility, Syrian, rights

1. GİRİŞ

Göç olgusu, toplumsal değişimin göstergelerinden biridir. Bir ülkenin sanayileşme ve kentleşme oranı, modernleşme süreciyle belirginleşir (Özer, 2004, 23-24). Endüstrinin gelişmesine koşut olarak ortaya çıkan kentleşme olgusu, ekonomik olduğu ölçüde, toplumsal yapıdaki değişimlerde de anlatımını bulur. İnsanlık tarihi ile başladığı kabul edilen göç olgusunun günümüzdeki en önemli yansımalarının başında, uluslararası göç ve yaşa dışı göç gelmektedir. Yasa dışı göç özellikle 11 Eylül saldırılarının ardından değişen güvenlik algılamaları nedeniyle artık güvenlik tehdidi olarak görülmektedir. Türkiye, coğrafi konumu ve çevre ülkelere göre gelişmişliği nedeniyle uluslararası göç

ve yasa dışı göç olaylarında hem hedef ülke hem de transit ülke olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak AB Kurumu Frontex kadar sıkı sınır tedbirlerine henüz sahip olmaması sonucu özellikle düzensiz göç ile ilgili veri kaydında ve verilere ulaşmada sıkıntılar yaşanmaktadır (Deniz, 2014). Türkiye’nin Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları arasında bir köprü vazifesi görmesi ve önemli deniz yollarına sahip olması çok sayıda göçmenin Batı’nın gelişmiş ülkelerine göç etmek için Türkiye’yi bir geçiş alanı olarak seçmesine neden olmaktadır. Türkiye, dünyadaki son gelişmeler ve ülkenin sosyal-ekonomik gelişiminin meydana getirdiği yeni şartlar nedeniyle bir yandan “göç alan” diğer yandan ise gelen göçmenlere “geçiş alanı” yaratan bir ülke konumuna gelerek daha kalıcı bir göçmen nüfusa ev sahipliği yapar hale gelmiştir (Ünal, 2014). Göçmen ve mültecilere farklı uluslararası statüler verilmesi ve bu bağlamda söz konusu kişilerin haklarının tanımlanması (Karal, 2013) 1951 Cenevre Sözleşmesi ile sağlanmıştır. Türkiye’nin mülteciler konusundaki uluslararası yükümlülükleri de Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol çerçevesinde belirlenmiştir. Ancak, Türkiye’nin 1951 Sözleşmesi’ndeki “coğrafi çekincesi” nedeni ile Türkiye sadece Avrupa’dan gelen insanları “mülteci” statüsünde kabul etmekte, Avrupa ülkeleri dışından gelenleri ise “sığınmacı” veya “mülteci statüsü” almaya çalışmaktadır. Söz konusu coğrafi çekince ve milli mevzuatımızda getirilen “Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle” açıklamasını ihtiva eden sınırlama nedeni ile Türkiye’deki Suriyelilere, “mülteci” statüsü verilememektedir (Güçtürk, 2014).

Bu konuda 1969, 1982 ve 1992 yıllarında tutulan mülteci akımı istatistiklere göre toplam 34.028.000 mültecinin 14.227.000’i devletlerarası savaş sebebiyle göç etmek zorunda kalmıştır (Weiner, 1996, 12). Son 30 yıl içinde Arap-İsrail savaşları nedeniyle milyonlarca insan yaşadığı toprakları terk etmek zorunda kalmıştır (Sander, 2008, 294-311). Keza II. Dünya Savaşı da milyonlarca insanın ülkesini terk etmesine neden olmuştur. II. Dünya Savaşı sebebiyle ülkesini terk eden insanlar memleketlerine geri dönmüşlerdir. Fakat ülkelerine geri dönememişlerdir. Zira savaştan sonra sınırların değişmiş ve Avrupa haritası yeniden şekillenmiştir (Weiner, 1996, 6). 20. Yy’nin sonlarına doğru çıkan *Körfez Savaşı* da milyonlarca insanın mülteci olmasına sebep olmuştur. Irak’ın Kuveyt’i işgali ve sonrasında 5 milyon kişi hayatını mülteci olarak devam ettirmek zorunda kalmıştır (Hein, 1993, 48).

Arap Baharıyla gelişen mülteci hareketliliği BM Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (UNHCR) Cenevre’de açıkladığı 2015 yılının ortalarında yerinden edilmiş insanlar sayısının 59,5 milyona ulaştığı, bu sayının % 55’ini Afganistan, Somali, Irak, Suriye ve Sudanlılar’ın oluşturduğu öngörülmektedir. Suriye’de yaşananlar düşünüldüğünde bunun çok daha fazla olacağı ifade edilmektedir (BMMYK, 2016, 3).

2. METODOLOJİ

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de bulunan, Suriyeli mültecilerin göç aktiviteleri ve göç sonucu oluşan durum değerlendirmesinin yapılmasıdır. Ayrıca uluslararası sözleşme ve ulusal kanunlar üzerinden mültecilerin yeri ve konumunu betimsel olarak derinlemesine incelemek amaçlanmıştır.

2.1. Veri ve Yöntem

Konu ile ilgili olarak ortaya konmuş eserler üzerinden akademik yazın eleştirel literatür incelemesine tabi tutulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre değerlendirilmiştir. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler belirlenen temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

2.2. Yasal Dayanak

Öncelikle göçmenlik ile mültecilik veya sığınmacılık arasında bir takım farklar bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Mülteci ve sığınmacıyı göçmen olarak adlandırabilmekle birlikte her göçmen kişiyi sığınmacı ve mülteci olarak tanımlamak mümkün değildir. Uluslar arası hukuk açısından mültecilerin hukuki statülerini belirleyen ve aynı zamanda mülteci haklarını düzenleyen doküman 1951 tarihli “Cenevre Sözleşmesi” ve “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü” dür. Türkiye her iki sözleşmeye de imza atan taraf ülkelerden birisidir. Ancak, konumu ve tarihsel bağları gereği Türkiye, çevresindeki ülkelerde meydana gelen krizlerden fazlasıyla etkilendiği

için Cenevre Sözleşmesi'ni coğrafi çekince koyarak imzalamıştır (Deniz, 2009). 1951 Sözleşmesi'ne göre mülteci, "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi"dir. Sığınmacı, mülteci olduğu iddiasıyla ülkesini terk eden ama mültecilik statüsü konusundaki başvurusu sonuçlanmamış kişiyken, mülteci ise sığınma başvurusu kabul edilen kişidir (Ünal, 2014). Cenevre Sözleşmesi'ni 1967 yılında New York'ta imzalanan protokol izlemiştir (Reçber, 2014). Ancak temel sorun sözleşmenin çok daha ötesinde mülteci ve sığınmacıların ihtiyaç duyduğu sosyal haklar ve statülerindeki belirsizliklerdir (Hathaway, 1991; Cholewinski, 2004). Bu durum ise insan hakları hukuku kavramınca değerlendirilmesini (Foster, 2007) zorunlu kılmaktadır. Coleman (2003) hukuki boyut ve haklar çerçevesinde hak ihlali olduğunu ve daha geniş haklar açısından mültecilerin değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder.

Türkiye bütün bu sözleşmeleri kabul etmekle beraber 2013 Nisan'ında çıkarılan 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61. Maddesine göre Türkiye sadece Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylardan dolayı kendine sığınma başvurusunda bulunanlara mülteci statüsü tanımaya devam etmiştir. Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar nedeniyle gelen kişilere, "şartlı mülteci" adı altında geçici sığınma hakkı tanınmıştır (Kahya ve Gül, 2013).

Hukuki olarak nasıl tanımlanırsa tanımlansın, sosyolojik açıdan önemli sayıda insanın yer değiştirmesi söz konusudur. Bu nedenle öncelikle kısa süreli ve geçici bir durum olarak görülen bu göç olgusu, gün geçtikçe kalıcı bir hal almaktadır. Bu durum, göç edenlerin ve göçü kabul eden ülke insanların psikolojilerini ve tepkilerini etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir (Orhan, 2014).

3. MÜLTECİ HAREKETLİLİĞİ

"Savaş, kıtlık, doğal afet ve terör gibi sebepler göçlere özellikle zorunlu dış göçlere, iyi şartlarda yaşama isteği gibi nedenler de gönüllü dış göçlere sebep olmaktadır"(Şahin, 2010, 57). Bilindiği üzere 17 Aralık 2010 günü 26 yaşındaki Tunuslu Muhammed Buazizi, bir pazar yerinde kendini yakmış, bu olay bahane ederek sokaklara dökülen Tunus halkı, işsizlik, gıda enflasyonu, yolsuzluk, ifade özgürlüğü, kötü yaşam koşulları gibi birçok sorunu protesto eden gösteriler düzenlemeye başlamışlardır. Hükümet güçleriyle protestocu halk arasında yoğun çatışmaların yaşandığı gösteriler sonucunda gerçekleşen "Yasemin Devrimi"yle 23 yıldır iktidarda olan Zeynel Abidin Bin Ali 14 Ocak 2011'de iktidarı bırakarak yurt dışına kaçmış ve ardından yapılan seçimlerde halk Nahda Partisi'ni yönetime getirmiştir (Boyras, 2015).

Başlangıcında bireysel ve serbest olarak başlayan dış göç olgusu, öncü göçerlerin olumlu bilgi vermeleri üzerine sayıca yoğunlaşmıştır. Tunus'ta başlayan protestolar, domino etkisi göstererek benzer sorunlar yaşayan Arap dünyasına taşınmıştır. Sırasıyla Mısır'da 30 yıllık diktatör Hüsnü Mübarek'i, Libya'nın 42 yıllık diktatörü Albay Muammer Kaddafi'yi devirmiştir. Suriye'de ise 30 yıllık Hafız Esad iktidarı, onun vefatıyla 2000 yılında oğlu Beşar'a geçti. Başlangıçta uluslararası kamuoyu tarafından bir reformist olduğu düşünülen Esad beklentilere cevap veremeyince 2011 yılında halk kalkışmasıyla karşı karşıya geldi. Bütün bu olaylar tüm Arap krallıklarını hedef alırken, petrolün vazgeçilmez refah getirisinden dolayı diğer ülkelere sıçrayamadı. Başta Suud krallığı olmak üzere, bu ülkeler çeşitli tedbirler geliştirerek benzer kalkışmaya sebep olabilecek olayları engellediler (toplama önleyici tedbirler, kaynakların paylaşımı vb).

3.1. Türkiye'deki Mülteci hareketliliği

BMMYK kaynaklarına göre, Türkiye'ye son yirmi yılda çoğu İran, Irak ve Bulgaristan'dan olmak üzere 2 000 000 mülteci gelmiştir. 1979'da İran' da Şah rejiminin devrilip, Humeyni rejimi kurulmasının ve İran-Irak Savaşı'nın ardından yaklaşık bir milyon İranlı'nın Türkiye'ye geldiği tahmin edilmektedir. 1991 yılında ise Körfez Savaşı sırasında ve sonrasında yaklaşık 500.000 kişi Irak'tan gelerek Türkiye'ye sığınmıştır. Bu sığınmacıların çoğu geri dönerken her geçen gün yenileri de gelmeye devam etmiştir. Somali, Afganistan, Sri Lanka, Filistin'den de sığınmacılar hala gelmeye devam etmektedir (İçduygu ve Toktaş 2005, 30-31).

Türkiye’ye ilk göç dalgası 1856 Kırım Savaşı’ndan sonra Rusların izlediği yayılcı ve baskıcı politikanın neticesinde 1860’lardan itibaren Kafkaslardan gelen Çerkez ve Çeçen göçmenler ile olmuştur.

En büyük Cumhuriyet ilan edilmesi ve Osmanlının fiilen yok olmasıyla gerçekleşmiştir. Çok sayıda Balkan Türkü, Boşnak, Pomak, Arnavut, Çingenerler Türkiye’ye göç etmiştir. Bu tür göçmen hareketliliği 1923’den 1997’e kadar sürmüştür. Türkiye’ye 1.6 milyondan fazla göçmen geldi. Büyük çoğunluğu soydaş olan bu nüfus hızlı bir şekilde Türk vatandaşlığına kabul edildi. Soydaşların gelişi ve azınlıkların gidişi nüfusun millileştirilmesini hızlandırdı (Kirişçi, 1996).

Yıllar sonra 1979 İran devriminden sonra çok sayıda İranlı Türkiye’ye sığınmıştır. Iraklılar ise 1988 ile 1991 yılları arasında toplam üç kitlesel göç hareketiyle Türkiye’ye gelmişler. Transit göçmen olan son grup ise 1992 yılındaki göç hareketleriyle Bosnalılar (İçduygu ve Sirkeci, 1999, 259-265) olmuştur. Türkiye’ye 1980’li yılların sonunda Türk kökenli 300.000 Bulgaristan göçmeni sığınmacı olarak gelmiş bunların yarısından fazlası sonradan Bulgaristan’a geri dönmüştür. 1990’lı yılların sonunda yaklaşık 25.000 Bosnalı Türkiye’ye sığınmış bunların da çoğu Dayton Antlaşması’ndan sonra ülkelerine geri dönmüşlerdir.

3.2. Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Suriye ile 911 kilometrelik sınıra sahip Türkiye, Suriye’de yaşanan iç karışıklıktan en fazla etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Çünkü Türkiye’nin en uzun kara sınırına sahip olduğu ülke Suriye’dir. Türkiye’nin sınır komşuları açısından durumu şu şekildedir:

Tablo 1. Türkiye’nin Sınır Komşuları ve Sınır Uzunlukları

Komşu Ülke	Komşu Olduğu Ülke	Sınır Uzunluğu (km)
Bulgaristan	Kuzeybatı	269
Yunanistan	Batı – Kuzeybatı	203
Gürcistan	Kuzeydoğu	276
Ermenistan	Doğu	328
Azerbaycan/Nahcivan	Doğu	18
İran	Doğu	560
Irak	Güneydoğu	384
Suriye	Güney	911
Toplam Kara Sınırı		2949

Türkiye, en uzun kara sınırına sahip olduğu ülke olan Suriye’de başlayan iç savaştan en çok etkilenen ülke olmuştur.

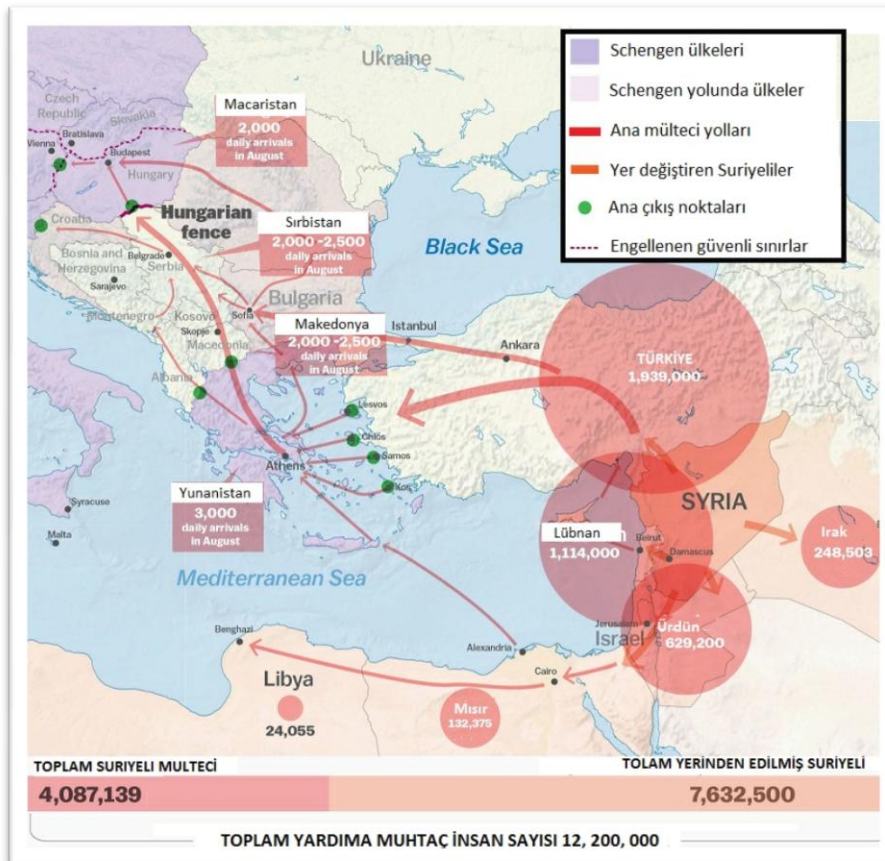
Suriye’de 2011 yılı Mart ayında başlayan meşru hak talepleri Esad rejimince kanlı bir şekilde bastırılmaya çalışılmış, barışçıl protestolara silahlı ve ölümcül müdahaleler yapılmıştır. Esad rejiminin göstericilere doğrudan ateşli silahlar kullanması, Suriye’de bir iç savaşın başlamasına sebep olmuştur (Yılmaz, 2013, 2). Ortaya çıkan istikrarsızlık Suriyelileri güvenli bölgeler arayışı içinde zorunlu göçe maruz bırakmıştır. Bu zorunlu göçler hem ülke içerisindeki değişik bölgelere hem de ülke dışına yönelik olarak gerçekleşmiştir (Orhan, 2014). Zorunlu olarak göç edenlerin çok büyük bir çoğunluğunu ise, çocuklar ve kadınlar oluşturmaktadır. Bu nedenle yaşanan trajedinin boyutu daha da artmaktadır. Çünkü kadın ve çocuklar, yetişkin erkeklere göre savaşın olumsuz etkilerine daha fazla maruz kalmaktadırlar (Yavuz, 2015). Halen devam eden ve ne kadar devam edeceği de kestirilemeyen, bu göçler hem Suriye içerisinde hem de Suriye’ye komşu ülkelerde sosyal, ekonomik ve siyasi birçok soruna neden olmaktadır (Ağır ve Sezik, 2015).

Suriye’de yaşanan gelişmeler neticesinde ortaya çıkan kitlesel iç ve dış göç, dünyanın en büyük insani krizlerinden birisini oluşturmuş, Suriye’den Türkiye’ye doğru sığınmacı akını 29 Nisan 2011 tarihinde ilk katile ile başlamıştır.

Türkiye, bu tarihten itibaren Suriyelilere yönelik “açık kapı politikası” uygulayacağını ilan ederek 100.000 kişinin kritik eşik olduğunu dile getirmiş, ancak Suriye’den gelen göç dalgası beklentinin çok ötesinde gerçekleşmiştir. Türkiye, sürenin uzaması ve sayının dramatik şekilde artmasına rağmen Suriyelileri kabul etmeye devam etmektedir (Orhan ve Gündoğar, 2015). Sürekli büyüyen Suriyeli mülteci sayısı Türk toplumunu ekonomik, sosyal ve elbette siyasi bakımdan etkilemektedir (Kirişçi, 2014). Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye’nin uyguladığı açık kapı politikası ile Suriye vatandaşları dört yıl içerisinde % 44’lük kabul oranına ulaşmıştır. Böylece Türkiye, Suriye’ye komşu ülkeler arasında en fazla Suriyeli sığınmacıyı ağırlayan ülke durumuna gelmiştir.

Suriye’nin nüfusu 2010 yılında 21.5 milyon civarındayken, bu nüfusun yaklaşık olarak 10 milyonu yerinden edilmiştir. Bu kişilerin yaklaşık 6.5 milyon kadarı kendi ülkesi içerisinde yerinden edilmiş kişiler iken (Yonca, 2004, 26); 4.810.216 Suriyeli yurtdışına göç etmemiştir. Suriyeliler en fazla Türkiye’ye 2.764.500 (toplam göç edenler içindeki oranı %57,5), Lübnan’a 1.017.433 (% 21,1), Ürdün’e 655.833 (%13,6), Irak’a 227.971 (%4,7), Mısır’a 115.204 (%2,49), Libya’ya 29.275 (%0,6) sığınmak zorunda kalmışlardır (UNHCR 2016). Birleşmiş Milletlerin güncel verileri analiz edildiğinde bu sayılar 2017 yılında oldukça artmıştır. Yaklaşık 5 055 150 insan mülteci konumunda yabancı ülkelerde yaşam alanı aramaktadır. Suriye içinde ise 7 632 500 insan yerini değiştirmek zorunda kalmıştır. Yerini değiştirmeyenler ise oldukça zor koşullardadır. Toplam Suriye nüfusunun yarısından fazlası yani 12 200 000’i ciddi olarak yardıma muhtaç konuma düşmüştür (UNHCR 2017).

Şekil 1. 2015 Yılı İtibariyle Suriyedeki Mülteci Hareketliliği (UNHCR, 2016)

Türkiye’ye gelen Suriyeliler ilk aşamada sadece sınır illerinde ve kamplarda ikamet etmişlerdir. İç savaşın uzaması ile kamp sayısı yetersiz kalmaya başlamış, kamplardan bağımsız olarak

kamplara komşu illerde veya ilçelerde yer alan akrabalarının yanında ya da kiraladıkları evlerde ikamet etmeyi tercih etmeye başlamışlardır (Güçtürk, 2014). Türkiye’de sınır bölgelerinde çadır kent ve konteyner kentler tesis edilmeye başlamıştır. Türkiye’de 10 ilde bulunan konteyner ve çadır kent olarak sayısı 25 e ulaşmıştır. Buralarda yaşayan toplam Suriyeli sayısı ise 300 bindir. Kamplar dışında kalan Suriyeliler ise başta İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük şehirler olmak üzere ülkenin çeşitli şehirlerinde yaşam mücadelesi vermektedir (Regional Refugee and Resilience Plan 2016-2017). Kamplar dışında kalanların sayısı kaptaki kalanların yaklaşık dokuz katına çıkmış ve 2.414.608 kişiye ulaşmıştır. Neredeyse Türkiye’nin 81 iline dağılarak Türk vatandaşları ile birlikte yaşamayı tercih etmişlerdir (Keser ve Meral, 2016).

Tablo 2. Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Kaldığı Konteyner kent ve Çadır kentler (AFAD 2015)

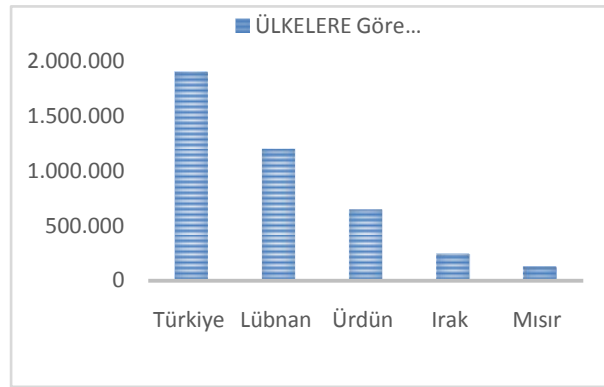
HATAY	Altınözü 1 Çadırkenti	263 bölme	1.368 Suriyeli	14.803
	Altınözü 2 Çadırkenti	622 çadır	2.956 Suriyeli	
	Yayladağı 1 Çadırkenti	236 çadır 310 bölme	2.611 Suriyeli	
	Yayladağı 2 Çadırkenti	510 çadır	3.069 Suriyeli	
	ApaydınKonteynerkenti	1.181 konteyner	4.799 Suriyeli	
GAZİANTEP	İslahiye 1 Çadırkenti	1.898 çadır	8.569 Suriyeli	52.277
	İslahiye 2 Çadırkenti	2.364 bölme	11.148 Suriyeli 9.774 Iraklı	
	KarkamışÇadırkenti	1.686 çadır	7.253 Suriyeli	
	Nizip 1 Çadırkenti	1.858 çadır	10.627 Suriyeli	
	Nizip 2 Konteynerkenti	938 konteyner	4.906 Suriyeli	
ŞANLIURFA	CeylanpınarÇadırkenti	4.771 çadır	20.319 Suriyeli	104.890
	AkçakaleÇadırkenti	5.000 çadır	28.814 Suriyeli	
	Harran Konteynerkenti	2.000 konteyner	13.741 Suriyeli	
	ViranşehirÇadırkenti	4.100 çadır	17.447 Suriyeli	
	SuruçÇadırkenti	7.000 çadır	24.569 Suriyeli	
KİLİS	ÖncüpınarKonteynerkenti	2.063 konteyner	10.252 Suriyeli	33.651
	ElbeyliBeşiriyeKonteynerkenti	3.592 konteyner	23.399 Suriyeli	
MARDİN	MidyatÇadırkenti	1.300 çadır	3.072Suriyeli 1.604 Iraklı	15.740
	NusaybinÇadırkenti	3.270 bölme	2.705 Iraklı	
	Derik Çadırkenti	2.100 bölme	8.359 Suriyeli	
K.MARAŞ	MerkezÇadırkenti	3.684 çadır	17.853 Suriyeli	17.853

OSMANİYE	CevdetiyeÇadırkenti	2.012 çadır	9.160 Suriyeli	9.160
ADİYAMAN	MerkezÇadırkenti	2.260 çadır	9.599 Suriyeli	9.599
ADANA	SarıçamÇadırkenti	2.162 çadır	10.598 Suriyeli	10.598
MALATYA	BeydağıKonteynerkenti	2.083 konteyner	7.813 Suriyeli	7.813

(AFAD 2015)

Ancak Suriye’de artan kaos nüfus hareketliliğini tetiklemiştir. Bir Arap ülkesi olmamasına rağmen diğer Arap ülkeleri yerine kendilerini daha güvende hissettikleri Türkiye’ye yönelimler artmıştır. Bu durum aynı zamanda Türkiye’nin ekonomik, sosyal, kültürel, insan hak ve özgürlükleri ile yaşam kalitesi açısından diğer ülkelere nazaran daha farklı ve tercih edilir olmasıyla ilişkilidir.

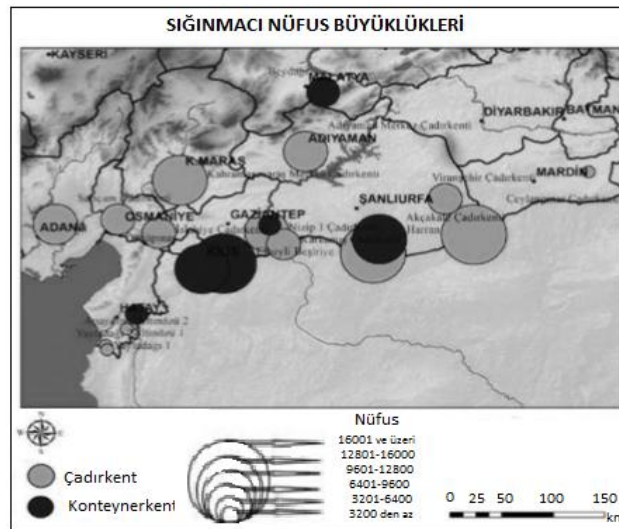
Şekil 2. Ünelere Göre Suriyeli Mülteci Sayıları

(http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php 2016)

Türkiye’deki bu konteyner ve çadır kentler, gelen Suriyelilerin sayısı 200 bin sınırını aşınca yükü taşıyamaz olmuştur. Öncelikle komşu illere ve akrabalarının bulunduğu illere doğru nüfus hareketliliği oluşmuştur. Ancak yoğunluk Türkiye’nin sınıra yakın güneydoğu illerinde toplanmıştır.

Şekil 3. Kamplarda Yer alan Suriyelilerin Nüfus Büyüklükleri (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2016)

Bu durum, süreç içerisinde sayılarındaki büyük orandaki artışla birlikte ülkenin neredeyse tamamına dağılımlarına neden olmuştur. İç savaşın uzaması ise göç hareketlerini daha da artırmıştır. Zaman içerisinde Suriyelilerin % 85’i kamp dışındaki illerde yerel halk ile birlikte yaşamını sürdürmeye başlamıştır. Özellikle sınır illerinde yaşayan yaklaşık on milyonluk nüfus bir anda iki milyona yaklaşan bir nüfusu ağırlamak durumunda kalmıştır (Oytun ve Gündoğar, 2015).

Türkiye’de bulunan kayıtlı 2.749.140 Suriyelinin en dikkat çekici özelliği, %50’sini kadınlardan, % 53’ünün 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerden oluşmasıdır. Yani genç ve çocuk sayısı 1 milyon 400 bin (UNHCR 2016) civarındadır.

Tablo 3. Türkiye’deki Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı (2015)

Yaş	Erkek	Kadın	Toplam Oran	Toplam Sayı
0-4	10.5	9.5	20.0	414 bin
5-11	10.3	9.9	20.2	418 bin
12-17	7.2	6.8	14.0	290 bin
18-59	21.1	21.2	42.3	897 bin
60+	1.8	1.8	3.6	74 bin

Kaynak: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

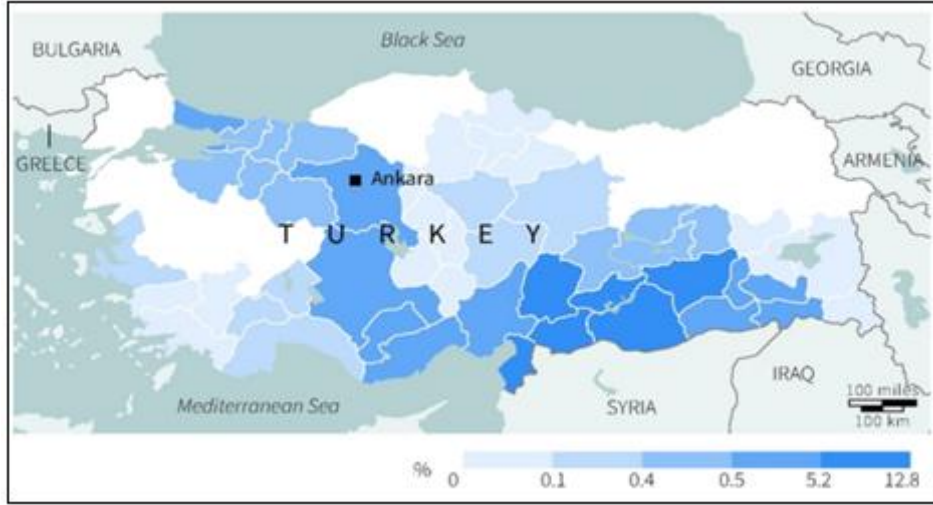
Türkiye jeopolitik konumu nedeniyle bazı Suriyelilerinde Avrupa’ya geçiş güzergâhında yer almaktadır. Ancak toplam Suriyeli içerisinde Avrupa’ya gitme eğilimi olan Suriyeli sayısı % 05 düzeyindedir. Türkiye’ye gelen Suriyeliler öncelikle sınır illerinde yoğunlaşmakla beraber, diğer illere de yönelmişlerdir. Son yıllarda ise denize kıyılı illerindeki göçmen bürolarında Suriyelilerin kayıt altına alınmasına kota getirilmiş, bu illerde kayıtdışı bulunan Suriyeliler kampların bulunduğu illere gönderilmeye başlanmıştır. Ancak yoğunluk olarak sınırdan İstanbul’a doğru bir eğilim göze çarpmaktadır.

Tablo 4. Suriyeli Mültecilerin Türkiye’deki İllere Dağılımı

İLLER	KAYIT SAYISI	İLLER	KAYIT SAYISI
ADANA	121.851	K. MARAŞ	72.653
ADYAMAN	21.727	KARABÜK	151
AFYON	1.946	KARAMAN	224
AĞRI	721	KARS	96
AKSARAY	441	KASTAMONU	356
AMASYA	59	KAYSERİ	30.270
ANKARA	42.616	KIRIKKALE	246
ANTALYA	44	KIRKLARELİ	2.077
ARDAHAN	21	KİRSEHİR	441
ARTVİN	39	KİLİS	114.567
AYDIN	5.269	KOCAELİ	13.077
BALIKESİR	1.148	KONYA	37.159
BARTIN	10	KÜTAHYA	195
BATMAN	15.459	MALATYA	15.252
BAYBURT	22	MANİSA	3.915
BİLECİK	341	MARDİN	88.139
BİNGÖL	382	MERSİN	114.148
BİTLİS	515	MUĞLA	6.546
BOLU	429	MUŞ	580
BURDUR	3.523	NEVŞEHİR	2.914
BURSA	70.280	NİĞDE	1.819
ÇANAKKALE	2.637	ORDU	231
ÇANKIRI	126	OSMANIYE	32.110
ÇORUM	803	RİZE	326
DENİZLİ	3.856	SAKARYA	2.044
DIYARBAKIR	25.565	SAMSUN	1.982
DÜZCE	234	SIIRT	2.428
EDİRNE	6.598	SINOP	30
ELAZIĞ	2.650	SİVAS	656
ERZİNCAN	149	Ş.URFA	356.390
ERZURUM	232	ŞİRİNAK	16.396
ESKİŞEHİR	391	TEKİRDAĞ	3.394
G. ANTEP	277.905	TOKAT	308
GİRESUN	62	TRABZON	863
GÜMÜŞHANE	52	TUNCELİ	81
HAKKARİ	670	UŞAK	757
HATAY	341.174	VAN	1.302
İĞDIR	97	YALOVA	1.641
İSPARTA	2.111	YOZGAT	1.646
İSTANBUL	305.067	ZONGULDAK	130
İZMİR	73.314	TOPLAM	2.258.076

(T.C. İçişleri Bakanlığı, 2016)

Şekil 4. Suriyeli Sığınmacıların İllere Göre Yoğunlukları (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2016)

Yukarıdaki Tablo 4 ve Şekil 4’te görüldüğü gibi Suriyeli mülteciler genel olarak 81 ile dağılmıştır. Bu dağılım düzensizdir. Büyük şehirlere ulaşmadan önce sınır bölgelerindeki illeri tercih etmişler, sonrasında çoğunlukla büyük şehirlere göç etmişlerdir. Bazılarının ise kültürel yönden kendilerine uygun hissettikleri ve akrabalıkları olan illeri tercih ettikleri görülmektedir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Özellikle 1990’lı yıllardan itibaren Soğuk Savaş döneminin sona ermesine bağlı olarak gerçekleşen siyasi çözümler ve rejim değişiklikleri; kimi coğrafyalarda yaşanan kabileler arası çatışmalar, etnik çatışmalar, iç savaş, siyasi istikrarsızlık, insan hakları ihlalleri ile ülke işgalleri, ülkelerarası anlaşmazlıklar vb. siyasi gelişmelerin yaygınlaşması, zorunlu insan hareketliliğine ivme kazandırmıştır (Kartal ve Başçı, 2014). Bu tür çatışma ve sorunlar sonucunda Türkiye’ye 2.764.500 Suriyeli gelmiştir. Kısa vadede ülkelerindeki sorunun çözülmesi pek de mümkün görülmemektedir. Sorun yaşandığı ülke kapsamında ve rejim kaynaklı olmaktan çıkarak farklı boyutlara uzanmış ve uluslararası arenada egemen güçlerin, terör örgütlerinin mücadele alanı haline dönüşmüştür. Bütün bu gelişmeler sonunda ülkesini terk eden 5 milyon Suriyelinin ve ülke içinde yer değişikliği yapmış 7.6 milyon Suriyelinin mevcut sorunlar tamamen ortadan kalkmadıkça tekrar evlerine dönmesi olanak dâhilinde görülmemektedir.

Gittikleri ülkelerde iltica başvurusunda bulunan bu sığınmacıların talepleri AB ülkelerinin mülteci kabul ölçütlerinde sadece gereksinim duyulan niteliklere sahip olanların tercih edilmesine dayalı bir seçiciliğin ön planda yer alması nedeniyle karşılanamamaktadır. AB ülkelerinde insan haklarına duyarlı bazı kesimler sığınmacılara konulan engellemelere ve geri gönderimine karşı geldikleri, onların da insan hakları çerçevesince bazı haklara sahip oldukları ifade edilmektedir. Nitekim mülteciler Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A (111) sayılı kararı ile Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine göre bazı haklara sahiptir. Bunlar kısaca şu şekilde özetlenebilir:

13. (1). Madde: Herkes her devletin sınırları içinde hareket ve ikamet hakkına sahiptir.

13. (2). Madde: Herkes kendi ülkesi de dâhil olmak üzere, herhangi bir ülkeyi terk etme ve kendi ülkesine dönme hakkına sahiptir.

14. (1). Madde: Herkes zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma olanağından yararlanma hakkına sahiptir.

AB’nin Türkiye’ye ulusal göç politikası kapsamında göçmenlerin iadesi veya daha niteliklileri ile takası için baskı yapması, Türkiye’nin de göçmenler üzerinden AB ile bazı konularda pazarlık yapması insan hakları açısından değerlendirildiğinde doğru olarak kabul edilemez.

Türkiye savaştan kaçan Suriyelilere korumacı tedbirler ile konukseverlik kapsamınca açık kapı politikası uygulamıştır. İyilikseverlik ya da cömertlik gibi bir dostluk, yakınlık erdemi olarak üstün medeniyetlere ait bir özelliktir. Ancak ülke içerisinde hoşnutsuzluklar başlamıştır. Aslında konukseverlik, dünya cumhuriyetinin potansiyel katılımcısı olarak gördüğümüz sürece tüm insanlara ait bir “haktır” (Benhabib, 2006).

Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Ofisinin verilerine göre Türkiye Suriyeli mülteciler için 8,000,000,000 \$ harcama yapmıştır (Huffington Post 2016, Middle East Monitor 2016). Bu rakamlar ürperticidir. Neredeyse tüm dünyada mülteciler için harcanan meblağının (17,029,967,564 \$) yarısına yakındır. Türkiye ekonomisine bir kambur oluşturan büyük bir risktir. Türkiye’deki mülteciler için gelen dış yardımın miktarı ise sadece 400 milyon dolardır (BBC, 2015) ve Türkiye’nin yaptığı harcamaların ancak % 5 ini karşılamaktadır. Durum sadece Suriyelilere yapılan yardımlar olmaktan çıkmış; yapılan harcamaların ülkedeki konut, eğitim, sağlık, gıda, iş gücü piyasalarına bir yük olarak yansımaya neden olmuştur. Çünkü 2,7 milyonu aşkın geliri olmayan nüfus neredeyse bir ülke nüfusu gibidir. Bu yüzden ki Türkiye’nin ileride Suriye’nin herhangi bir konuda savaş ve hak tazminatı ödemesi halinde haklarını saklı tuttuğunu beyan etmesi gerekmektedir.

Sigortasız, kayıtsız ve güvencesiz çalışan Suriyeliler bu kitlelerde, iş sağlığı ve güvenliği, ücretlerin tam ve zamanında alınmaması gibi sorunlar ile karşı karşıyadır.

Gelen mülteciler ülke içerisinde köklü değişimin habercisi de olabilmektedir. Erdoğan ve Ünver 2015’e göre ağır mali yükümlülüğün yanı sıra yasal, sosyal ve kültürel sorunları da beraberinde getirebilmektedirler. Türkiye’deki Suriyelilerin oluşan psiko-sosyal sorunlar nedeniyle suç eğilimlerinin arttığı da ifade edilmektedir. Cezaevlerindeki yabancılar içinde Suriyeli mahkûmların sayısı hızla yükselmektedir. Eylül 2015’te cezaevlerinde yabancılar içerisinde suça karışmış Suriyeli oranı %40’ tır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında Suriyeli mültecilerin geri dönüşü kısa vadede mümkün görülmemektedir. Kalıcı olmaları ise Türk toplumunda kabul görmemektedir. “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum” adlı bir çalışmada, “*Kalıcı olmaları halinde Türkiye’deki Suriyelilere vatandaşlık verilmeli mi?*” şeklindeki soruya Türk toplumunun çok güçlü bir şekilde olumsuz cevap verdiği tespit edilmiştir. Araştırmada Suriyelere vatandaşlık verilmesine Türk toplumundan % 7,7 destek gelirken, % 84,5’inin bunu reddettiği gözlenmiştir (Erdoğan 1995).

Sonuç olarak Türkiye yüzyılın en büyük göç dalgasının getirdiği sorunlara geçici olarak çözüm üretebilmekle birlikte, gelecek için çok önemli kaygı ve endişeler bulunmaktadır. Bu amaçla Türkiye’deki Suriyelilerin daha sağlıklı kayıt altına alınmaları, takibi, eğitimi ve en azından hukuk kurallarına entegrasyonu önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- AFAD (2015). Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar. 2013 Saha Araştırması Sonuçları. Ankara
- Ağır, O. ve Sezik, M., (2015). Suriye'den Türkiye'ye yaşanan göç dalgasından kaynaklanan güvenlik sorunları. *Birey ve Toplum*, 5(9).
- Altunışık, C. ve Yıldırım, Şahin M. (2002). *Mülteci haklarının korunması*, Ankara: Ankara Barosu Yayınları.
- BBC 2015 Suriyeli mülteciler dosyası: Misafirlik uzadı mı?, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151005_suriyeli_multeciler(Erişim Tarihi: 11. 05. 2016).
- Benhabib, S. (2006). *Ötekilerin hakları-yabancılar, yerliler, vatandaşlar*. (B. Akkıyal, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- BMMYK. (2016). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin 2013 yılı Bildirgesi sayfa 3. <http://www.unhcr.org/turkey/home.php?content=640>, (Erişim Tarihi: 13. 10. 2015).
- Boyras, Z. (2015). Türkiye'de göçmen sorununa örnek Suriyeli mülteciler. *ZeitschriftFürDieWelt der Türken, Journal of World of Turks*, 7(2).
- Castles, S. ve Miller M. (2008). Göçler çağı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları Cenevre Sözleşmesi, 1951 Mültecilerin Hukuki Durumlarına İlişkin Sözleşme <http://www.hyd.org.tr/?pid=294> (Erişim Tarihi: 16. 08. 2013).
- Cholewinski, R. (2004). "Overview of social and economic rights of refugees and asylum seekers in Europe: International obligations – Education and Employment", ECRE Conference on Social and Economic Rights of Refugees and Asylum Seekers –Education and Employment.
- Coleman, N. (2003). "Non-Refoulement Revised. Renewed Review of the Status of the Principle of Non-Refoulement as Customary International Law", *European Journal of Migration and Law*, (5).
- Deniz, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü. TSA / Yıl: 18, 1.
- Deniz, O. (2009). Mülteci hareketleri açısından Van kentinin durumu ve kentteki mültecilerin demografik profili. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22.
- Erdoğan M. M. (2015). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum*. Bilgi Üniversitesi Yayınevi, s.147, İstanbul.
- Erdoğan M. M. ve Ünver C. (2015). Türk iş dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler konusunda görüş, beklenti ve önerileri, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Yayın No:353, Matsa Basımevi, Ankara
- Erçoban, P. (2014). Türkiye'ye sığınan Suriyeliler misafir Değil, mülteci, Söyleşi, E. C. Dağlıoğlu, 11.01.2014,
- Foster, M. (2007). *International Reugee Law and Socio-Economic Rihgts*, Cambridge:Cambridge University Press.
- Güçtürk, Y. (2014). Sürgün ile savaş arasında Suriyeli mülteciler, Siyaset. Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Ankara, Erişim Tarihi. : Mayıs 2015 , <http://setav.org/tr/5-soru-surgun-ile-savas-arasinda-suriyeli-multeciler/yorum/18059>.
- Hathaway, James C. (1991). *The law of refugee status*, Toronto: Butterworths.
- Hein, J. (1993). Refugees, immigrants and state, *Annual Review of Sociology*, 19, 43-59.
- <http://ilticavegocmenlik.tr.gg/M.ue.lteci-Nedir.htm>; (Erişim Tarihi: 11. 05. 2016).
- [http://www.hyd.org.tr/multecielkitabı/kitap17 .asp?idm=mands](http://www.hyd.org.tr/multecielkitabı/kitap17.asp?idm=mands)(Erişim Tarihi: 13. 10. 2015).
- <http://www.agos.com.tr/haber.php?seo=turkiyeyesiginan-suriyeliler-misafir-degil-multeci&haberid=6419>(Erişim Tarihi: 11. 05. 2016).
- <http://www.hyd.org.tr/?pid=296> 1994 Yönetmeliği, Türkiye'ye İltica Eden Veya Başka Bir Ülkeye Gitmek İçin Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar İle Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar Ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 1994 (Erişim Tarihi: 13. 10. 2015).

- <http://t24.com.tr/haber/igneyi-avrupa-ve-abdyecuvaldizi-kendimize-turkiyede-gocmen-algisi>, 244595, Elitok, S. (2013). İğneyi Avrupa ve ABD’ye; Çuvaldızı Kendimize: Türkiye’de Göçmen Algısı, 22.11.2013, (Erişim Tarihi: 13. 10. 2015).
- http://www.huffingtonpost.com/entry/turkey-syrian-refugees_us_55fbd728e4b08820d9183073 "Turkey Has Spent Nearly \$8 Billion Caring For 2.2 Million Syrian Refugees". The Huffington Post. 18 September 2015, (Erişim Tarihi: 11. 05. 2016).
- <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=848AFAD> 2015 (Erişim Tarihi: 13. 10. 2015).
- İçduygu, A. ve Toktas, S., (2005). Yurtdışından gelenlerin nicelik ve niteliklerinin tespitinde sorunlar, sayı 12., TUBA Raporları, Ankara:
- İçduygu, A. ve Sirkeci, H., (1999). Cumhuriyet dönemi Türkiye’inde göç hareketleri, 75 Yılda Köylerden Şehirlere, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Kahya, Ö. ve Sallan G. S., (2013). Bir uydu kent örneği olarak Isparta’dan sığınmacılık sorunun görünüşleri. VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı II. 02-05 Ekim 2013, Muğla.
- Karal, D. (2013). Zorunlu göçe global bir bakış, *Analist Dergisi*, 31, İstanbul.
- Kartal, B. ve Başçı, E., (2014). Türkiye’ye yönelik mülteci ve sığınmacı hareketleri, Celal Bayar Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2).
- Keser A. ve Meral E., (2016). Türk hava sahasını ihlal eden Rus uçağının düşürülmesi: Uluslararası anlaşmalar ve hukuk çerçevesinde bir inceleme, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 29-44.
- Kirişçi, K. (1996). “Coerced immigrants: Refugees of Turkish origins since 1945”, *International Migration*, 34(3), 385-412.
- Marouf F. and Anger D. (2009). Socio-economic rights and refugee status: Deepening the dialogue between human rights and refugee law, *American Journal of International Law*, (103).
- Orhan, O. (2014). Suriye’ye komşu ülkelerde Suriyeli mültecilerin durumu: Bulgular, sonuçlar ve öneriler”, *ORSAM Yayını*, Rapor No: 189.
- Oytun, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye etkileri raporu, ORSAM- TESEV Rapor No: 195, Ankara.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, kentleşme ve kentsel değişim*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Reçber, S. (2014). Hayatın yok yerindekiler: Mülteciler ve sığınmacılar. VI. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu. 2014.
- Regional Refugee and Resilience Plan 2016-2017. <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/Turkey-2016-Regional-Refugee-Resilience-Plan.pdf>. in Response to the Syria Crisis Turkey
- Sander, O., (2008). *Siyasi Tarih (1918-1994)*, İmge Yayınevi, Ankara
- Şahin, Y. (2010). *Kentleşme Politikası*, Murathan Yayınevi, Trabzon
- T.C. İçişleri Bakanlığı 2016. 2015 Türkiye Göç Raporu, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları Yayın No: 35, Nisan, 2016, Göç Politika Ve Projeleri Dairesi Başkanlığı, Ankara
- Tunç, A.Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2, 29 - 63
- UN Refugee Agency. (2015). <http://www.unhcr.org.tr/?content=28&page=29>, (Erişim Tarihi: 07. 05. 2016).
- <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> 2016, (Erişim Tarihi: 07. 05. 2016).
- <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> 2017 (Erişim Tarihi: 27. 04. 2017).
- Ünal, S. (2014). Türkiye’nin beklenmedik konukları: “Öteki” bağlamında yabancı göçmen ve mülteci deneyimi, *Journal of World of Turks*, 6(3).
- Weiner, M. (1996). Bad neighbors bad neighborhoods: An inquiry into the causes of refugee flows, *International Security*, 21(1), 5-42.

-
- Yavuz, Ö. (2015). Türkiye’deki Suriyeli mültecilere yapılan sağlık yardımlarının yasal ve etik temelleri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 265-280.
- Yılmaz, H. (2013). Türkiye’de Suriyeli mülteciler - İstanbul örneği – tespitler, ihtiyaçlar ve öneriler, *Mazlumder*.
- Yonca, A. V. (2014). “Türkiye’deki suriyeli mülteciler”, Ed. Servet Karaca ve Uğur Doğan, *Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu*, Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi.

Citation Informaiton:

Khalaf, S. ve Ilgar, R. (2017). Suriyeli mülteciler ve Türkiye’de mülteci sorunu, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 40-51. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/tursbad/issue/31623/346750>